४

बार्हस्पत्यो भरद्वाजः।अग्निः। त्रिष्टुप्।

यथा होतर्मनुषो देवताता यज्ञेभिः सूनो सहसो यजासि।
एवा नो अद्य समना समानानुशन्नग्न उशतो यक्षि देवान्॥ ६.००४.०१

सहसः सूनो- शक्तिपुत्र। होतः- हे देवाह्वातः। अग्ने। मनुषः- मनुष्याणाम्। देवताता- यज्ञे। यज्ञेभिः- यज्ञसाधनैः। यथा। यजासि- याजयसि। एव- तथा। अद्य- इदानीम्। समनाः- सहृदयः। समानान्। उशतः- कामयतः। नः- अस्मत्सम्बन्धिनः। देवान् प्रति। यक्षि- हव्यानि प्रापयसि ॥१॥

स नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरग्निर्वन्दारु वेद्यश्चनो धात्।
विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषूषर्भुद्भूदतिथिर्जातवेदाः॥ ६.००४.०२

सः- असावग्निः। विभावा- दीप्तः। वस्तोः- अहनि। चक्षणिः- प्रकाशकः सूर्यः। न- इव। वन्दारु- वन्दनीयम्। चनः- हव्यम्। वेद्यः- ज्ञातव्यः सन्। धात्- यच्छतु। विश्वायुः- सर्वेषामायुर्भूतः। मर्त्येषु- मनुष्येषु। अमृतः- अमरः। लोके लोकोत्तरैर्गुणैरिति यथा। उषर्भुत्- विद्यायां जागरणशीलः। प्रभाते सन्दीप्तः। अतिथिः। जातवेदाः- जातप्रज्ञः। भूत्- अभूत्॥२॥

द्यावो न यस्य पनयन्त्यभ्वं भासांसि वस्ते सूर्यो न शुक्रः।
वि य इनोत्यजरः पावकोऽश्नस्य चिच्छिश्नथत्पूर्व्याणि॥ ६.००४.०३

यस्य। अभ्वम्- कर्म। द्यावः- देवाः। न- च। पनयन्ति- स्तुवन्ति। सूर्यः। न- इव। शुक्रः- तेजस्वी। भासांसि- तेजांसि। वस्ते- निवासयति। यः। अजरः- अमरः। पावकः- शोधकः। अश्नस्य- व्याप्तस्य रक्षसः। पूर्व्याणि- पुराणानि पुराणि बन्धनानि। चित्- अपि। शिश्नथत्- हिनस्ति ॥३॥

Dr. Rangani

वद्मा हि सूनो अस्यद्मसद्वा चक्रे अग्निर्जनुषाज्मान्नम्।

स त्वं न ऊर्जसन ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः॥ ६.००४.०४

सूनो- वत्स। वद्म- स्तुत्यः। असि- भवसि। अद्मसद्वा- अदनीयेषु हव्येषु सीदन्। अग्निः। जनुषा- जन्मना। अज्म- गृहोपलक्षितकुटुम्बम्। अन्नम्। चक्रे- अकरोत्। सः- असौ। त्वम्। नः- अस्माकम्। ऊर्जसने- शक्तिसम्भजने। ऊर्जं- शक्तिम्। धाः- यच्छ। राजेव- क्षत्रिय इव। जेः- जयसि। अवृके- अहिंसके। अन्तः- अन्तर्हृदये। क्षेषि- निवससि॥४॥

निरितिक्ति यो वारणमन्नमत्ति वायुर्न राष्ट्र्यत्येत्यक्तून्।

तुर्याम यस्त आदिशामरातीरत्यो न ह्रुतः पततः परिह्रुत्॥ ६.००४.०५

यः। वारणम्- श्रेष्ठां स्वज्वालाम्। निरितिक्ति- नितरां तीक्ष्णीकरोति। अन्नम्- हव्यम्। अत्ति- भक्षयति। वायुः- वातदेवता। न- इव। राष्ट्री- राष्ट्रहितः। अक्तून्- निशा अन्धकाराणि। अत्येति- अतिक्रम्य तिष्ठति। यः। ते- तव। आदिशाम्- आज्ञाभूतानामादिश्यमानानां धर्माणाम्। अरातीः- शत्रुर्भवति। तम्। तुर्याम- हिंस्याम। ह्रुतः- लक्ष्यैकध्यानः। अत्यो न- अश्व इव। पततः- पतनशीलान् शत्रून्। परिह्रुत्- परिबाधते॥५॥

आ सूर्यो न भानुमद्भिरर्कैरग्ने ततन्थ रोदसी वि भासा।

चित्रो नयत्परि तमांस्यक्तः शोचिषा पत्मन्नौशिजो न दीयन्॥ ६.००४.०६

सूर्यः। भानुमद्भिः- प्रकाशवद्भिः। अर्कैः- रश्मिभिः। न- इव। वि भासा- विशेषप्रकाशेन। अग्ने। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। आ ततन्थ- विस्तृतवान्। अक्तः- संश्लिष्टः। चित्रः- असाधारणः। तमांसि- अन्धकारान्। परि नयति- दूरं गमयति। पत्मन्- मार्गे। शोचिषा- स्वभासा। औशिजः- कामयमानः। न- च। दीयन्- यच्छन् सरति॥६॥

त्वां हि मन्द्रतममर्कशोकैर्वृमहे महि नः श्रोष्यग्ने।

इन्द्रं न त्वा शवसा देवता वायुं पृणन्ति राधसा नृतमाः॥ ६.००४.०७

Dr. Ranganji

मन्द्रतमम्- आनन्दतमम्। त्वाम्- भवन्तम्। हि- खलु। अर्कशोकैः- मन्त्रप्रकाशैः। ववृमहे- वृणीमहे। नः- अस्माकम्। महि- महतीं श्रुतिम्। अग्ने। श्रोषि- शृणु। शवसा- बलेन। इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतम्। न- इव। त्वा- भवन्तम्। देवता- देवम्। वायुम्- प्राणवत्स्थितम्। नृतमाः- उपासकाः। राधसा- संसिद्ध्या। पृणन्ति- पूरयन्ति ॥७॥

नू नो॑ अग्नेऽवृ॒केभिः॑ स्व॒स्ति वेषि॑ रा॒यः प॒थिभिः॒ पर्ष्य॑ꣳहः।
ता सू॒रिभ्यो॑ गृण॒ते रा॑सि सु॒म्नं मदे॑म श॒तहि॑माः सु॒वीराः॑॥ ६.००४.०८

नु- क्षिप्रम्। नः- अस्मान्। अग्ने। अवृकेभिः- अहिंसकैः। स्वस्ति- भद्रम्। वेषि- कामयसे। पथिभिः- सन्मार्गैः। रायः- दानयोग्यसम्पदो यच्छसि। अंहः- अघात्। पर्षि- पारयसि। सूरिभ्यः- विद्वभ्यः। गृणते- स्तुवते। ता- तानि। सुम्नम्- सुखानि। रासि- यच्छसि। शतहिमाः- शतायुषः। सुवीराः- शोभनवीर्यसम्पन्नाः। मदेम- तुष्येम ॥८॥

Dr. Rangaji